

Natur i agerlandet som sikrer overlevelse af markvildtet

*Niels Søndergaard, Jagtfagligchef og Afdelingschef
Uddannelses- og Rådgivningsafdelingen
Danmarks Jægerforbund, Kalø*

Viden om vildtforvaltning

Vilje til at ville vildtforvaltning

Natur- og vildtpleje

Økonomiskformåen/rentabilitet
og/eller investeringsvilje

Samspil og samarbejds muligheder
mellem naboer og myndigheder

Interessekonflikter

Få store rentable marker med få afgrøder, hvor der kan opnås stordriftsfordele.

Ingen ukrudt og udyrkede arealer.

Mange små marker med mange forskellige afgrøder, hvor natur og vildt tilgodeses.

Masser af ukrudt og udyrkede striber.

Natur- og
Vildtplejetiltag

Landbrugs-
produktion

Miljø-og
Naturgevinst

Klimagevinst

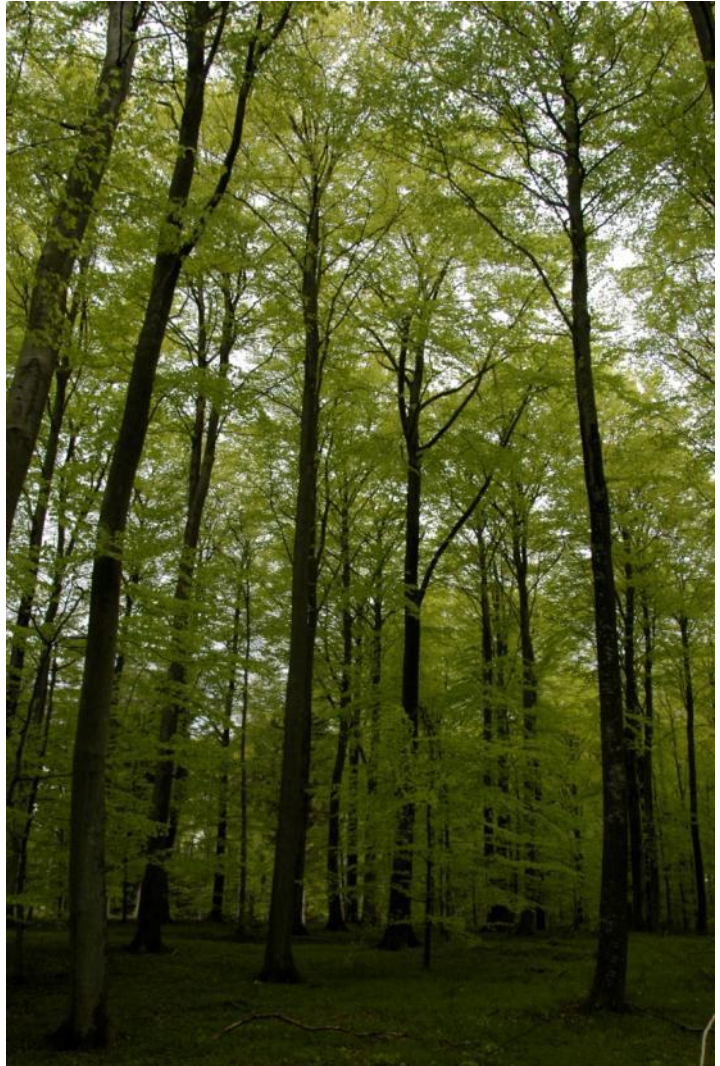
Barrierer

Natur eller kultur?

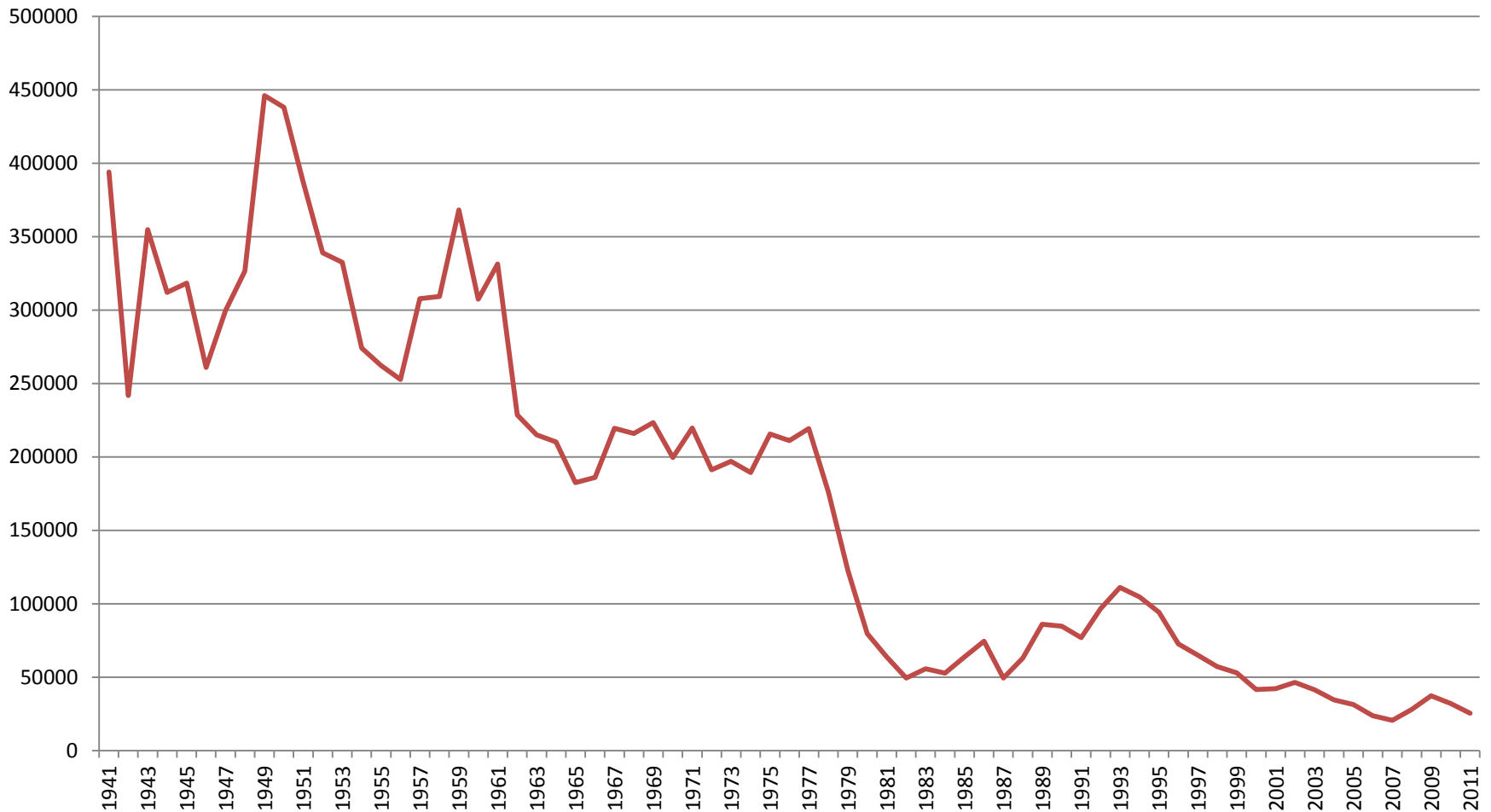

Agerhøne - specifikt

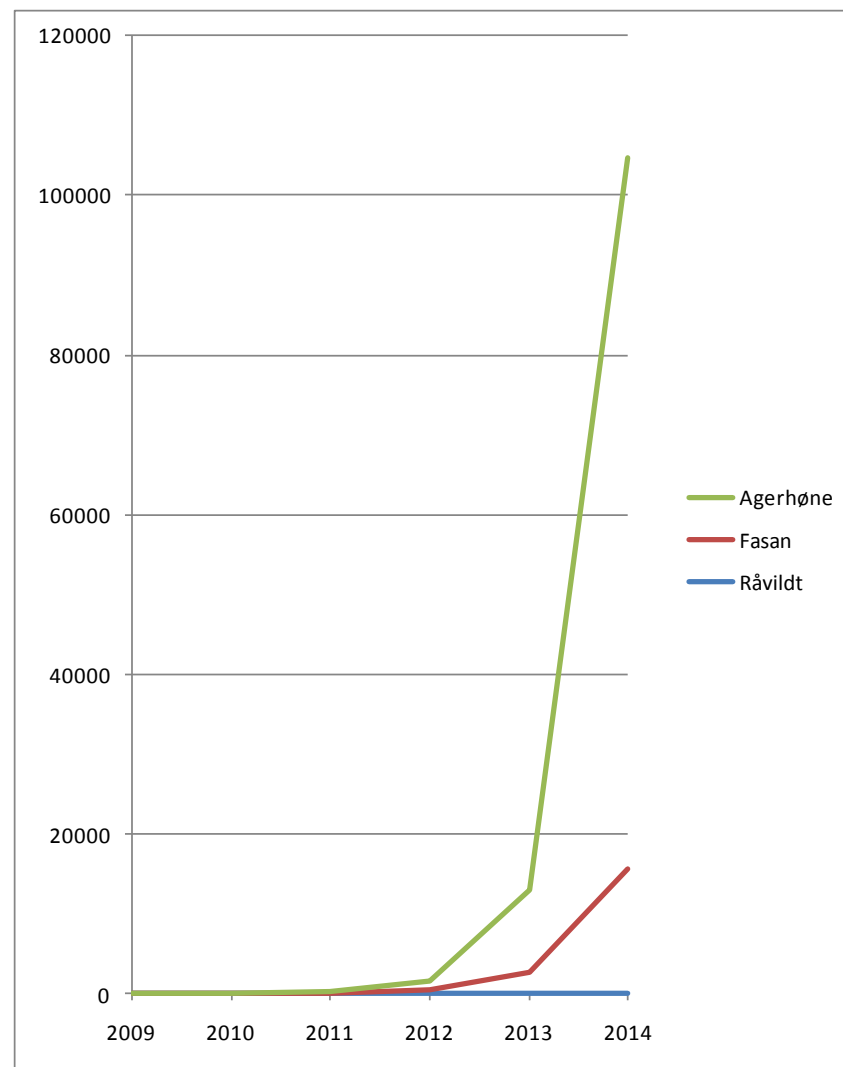

Vildtudbytte – bestandsudvikling for agerhøne

Populationsudviklingen

Agerhøne

Reproduktion

- Monogam
- 10-20 æg – 15 kyllinger
- Rugetid 24 dage
- 68% klækker i juni
- Kyllingeoverlevelse 30-50% (50% for voksne fugle)

Føde

- Kyllinger i første måned, insekter (bladhvepselarver, græshoppenymfer, biller, myrepupper, bladlus)
- Voksne fugle, plantedele. Primært frø fra en- og toårige planter (pileurter, hvidmelet gåsefod, fuglegræs, hønsetarm, enårig rapgræs, alm. rajgræs, kløver, vinterafgrøder, kerner fra korn)

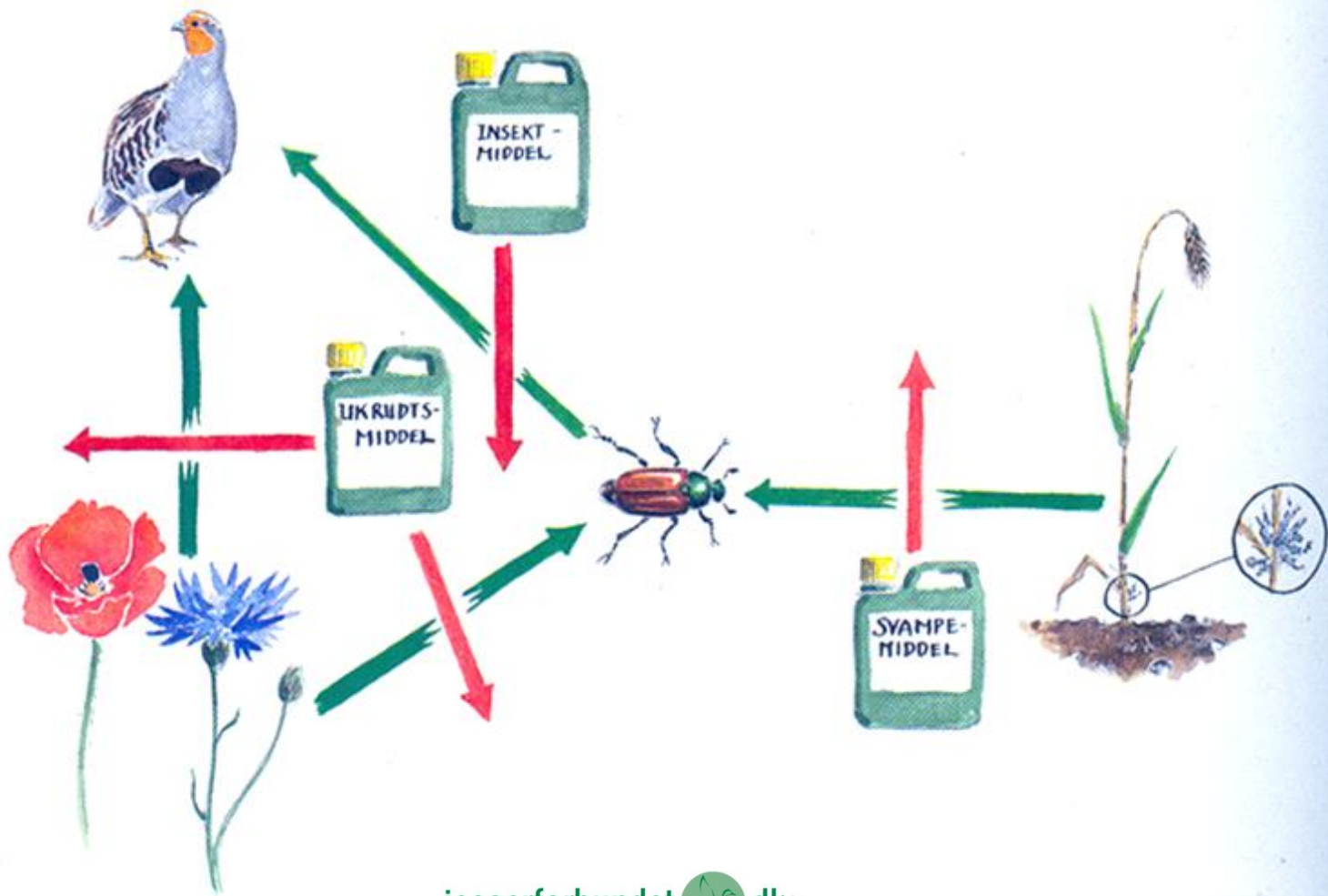
Kyllingernes fødekrav

- Kyllingerne er helt afhængige af insektføde de første uger – kan ikke udnytte planteføde
- Mange insektarter indgår i menuen:
 - Løbe- og rovbiller, edderkopper, div. larver, græshopper og bladlus
- Rigtig sammensætning afgørende
- Føden skal findes inden for kort afstand

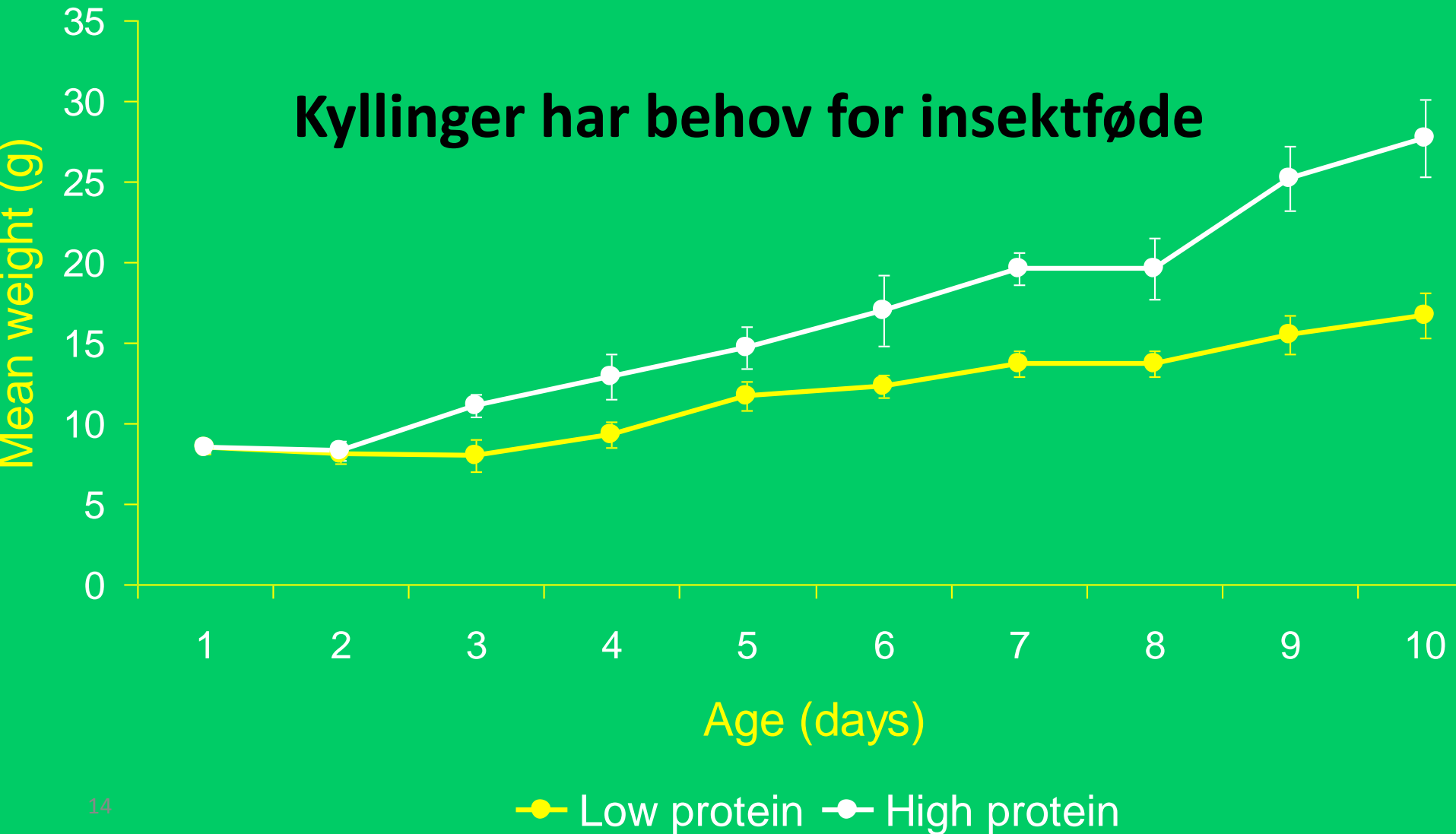

Fødekæder

Kyllinger har behov for insektføde

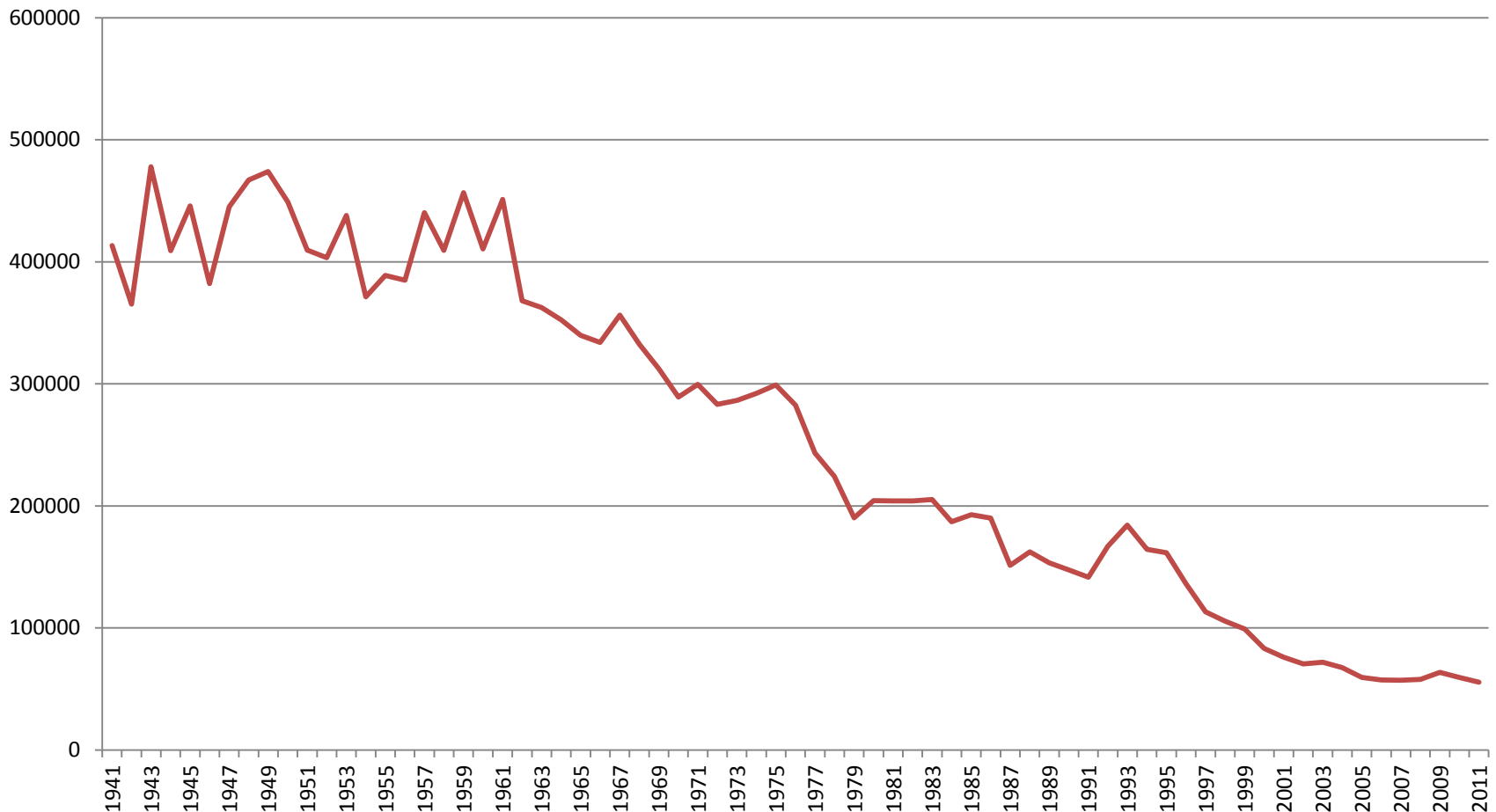
Årsager til tilbagegang i bestanden af agerhøns

- For stor dødelighed blandt kyllinger – sultedød forårsaget af insektmangel – ubetinget den væsentligste årsag.
- For dårlige redeskjul og muligheder for dækning.
- Prædation
- For lidt føde til de voksne fugle – mangel på ukrudts frø og fodring med eksempelvis hvede.

Vildtudbytte – bestandsudvikling for hare

Hare

Reproduktion

- Kan yngle 8-9 måneder af året
- Drægtig i 41 dage
- 3-4 kuld af 2-3 killinger (0,96 killing / voksen for at opretholde bestanden)

Føde

- Græsser og urter
- Vintersæd og græs, okt-maj
- Knopper, bark og grene i vinterperioden

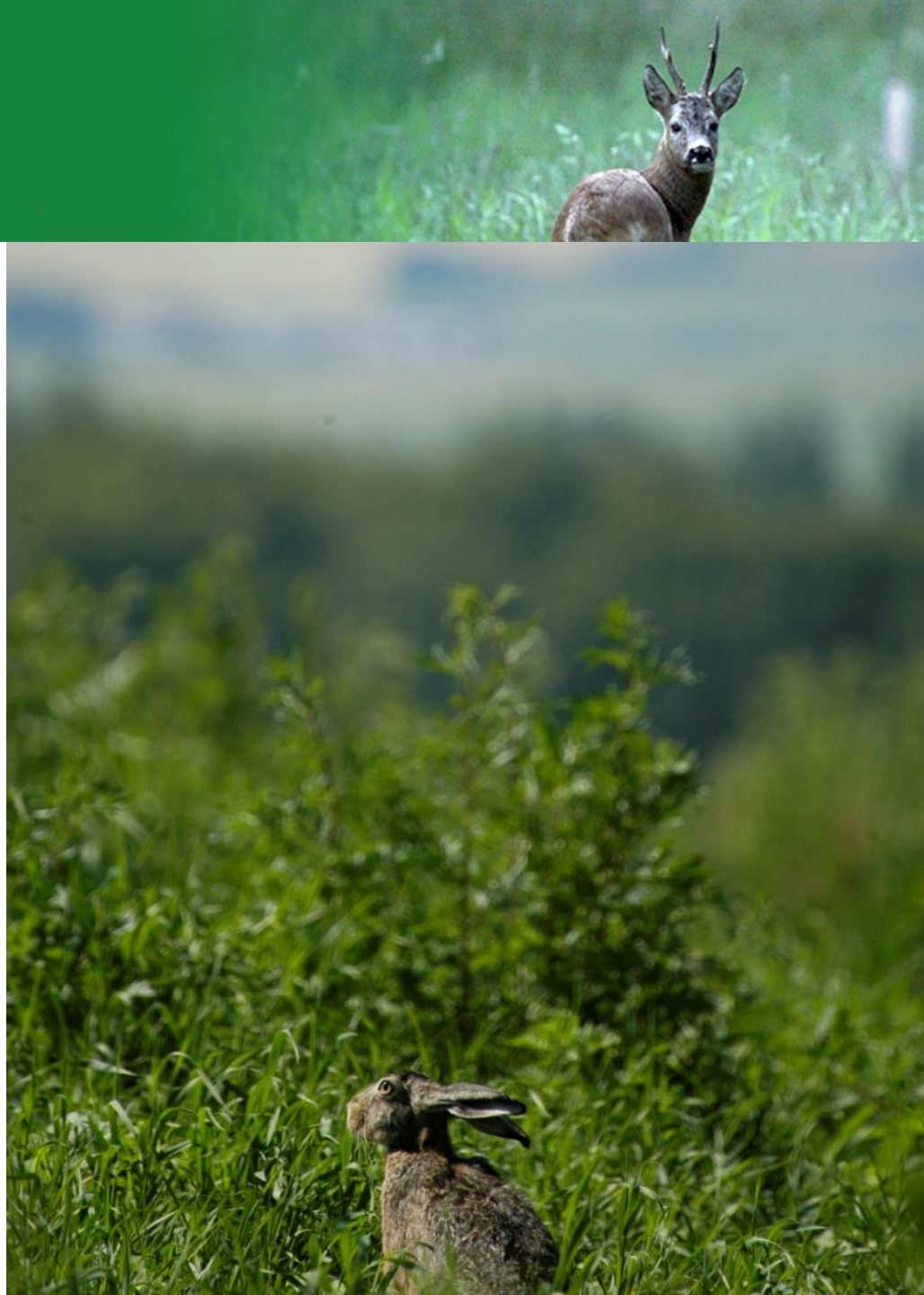
Trusler

- Fødemangel om sommeren
- Prædatorer

Tiltag

- Kort græs
- Åbne afgrøder

- Mangel på viden.....

Harens aktivitetsområde

- Størrelsen afhænger af kvalitet af føde og dækningsmuligheder: normalt 15-40 ha.
- Jo større marker – des større aktivitetsområder
- Når markstørrelserne overstiger 8-10 ha mindskes harebestanden
- Der indgår normalt 4-6 marktyper i et aktivitetsområde
- Harer bevæger sig op til 1-1,5 km mellem dagopholdsplads og fourageringspladserne om natten

Prædation

Analyse af terrænets bæreevne

Forudsætning for kvalificeret vildtpleje.
Kortlægning af forekomster af forskellige
biotoper, deres tilgængelighed og
kvalitet.

Fastsætte en

MÅLSÆTNING

Landbrugsdriften – monotone marker

Åbne afgrøder

Landbrugsdriften - maskiner

Landbrugsdriften - maskiner

Forudsætning

- 1. Skab og forbedr biotopen
- Og derefter
- 2. Regulér rovvildtet
- Under 2 par pr. 100 ha i samlet område på 400 ha. tilføjes en femte forudsætning:
- 3. Sæt fugle ud, men vel at mærke ved anvendelse af metoder der fremmer fuglenes naturlige adfærd.

Markvildtstriber

Hovedformålet med markvildtstriber er at bryde større dyrkningsflader og skabe variation, så der opstår områder med redesteder, barjord, føde i form af insektforekomster og frø fra enårigt ukrudt samt dækning.

En markvildtstribe bør være mindst 2 m bred og bestå af et eller flere af følgende elementer:

- Barjordstribe
- Græsstribe - gl. vegetation
- Græsstribe – kort vegetativ vækst
- Insektvold
- Udyrket stribe ved stub/spildfrø
- Reduceret: udsæd, gødskning, sprøjtning
- Vildtafgrøde

Afgrøde Barjordsstribe Udyrket stribe – gl. stubmark Gl. græsstribe Levende hegn

Placering og form

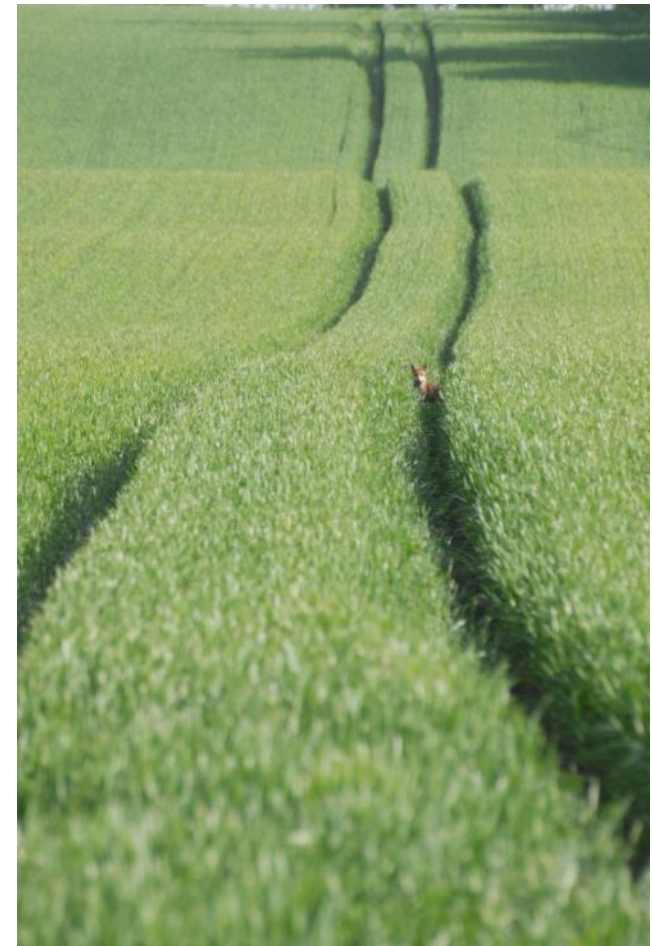

Kan indgå, som en del af marken i forhold til enkeltbetalingsordningen.

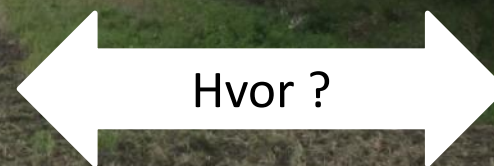
Markstruktur

- Små marker (eventuelt lange slanke marker) med forskellige afgrøder kan bidrage til at skabe gode livsbetingelser for harer og agerhøns.
- Beregninger fra Dansk Landbrugsrådgivning, at marker helst skal over 15 hektar og have rektangulær form i forholdet 1:2, før det optimale forhold mellem hektar og timeforbrug opnås.

Break-even

Udyrket – men stadig EB(hektarstøtte)

Gødningensnorm

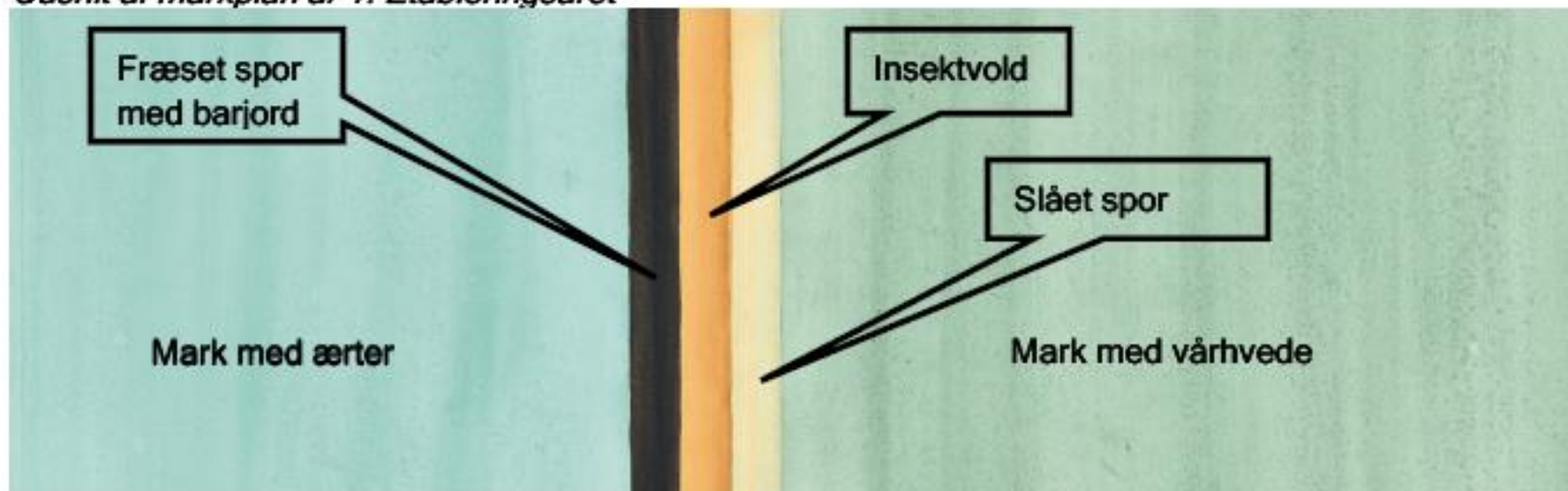

Optimal placering og drift af markvildtstribe

Udsnit af markplan år 1. Etableringsåret

Udsnit af markplan år 2.

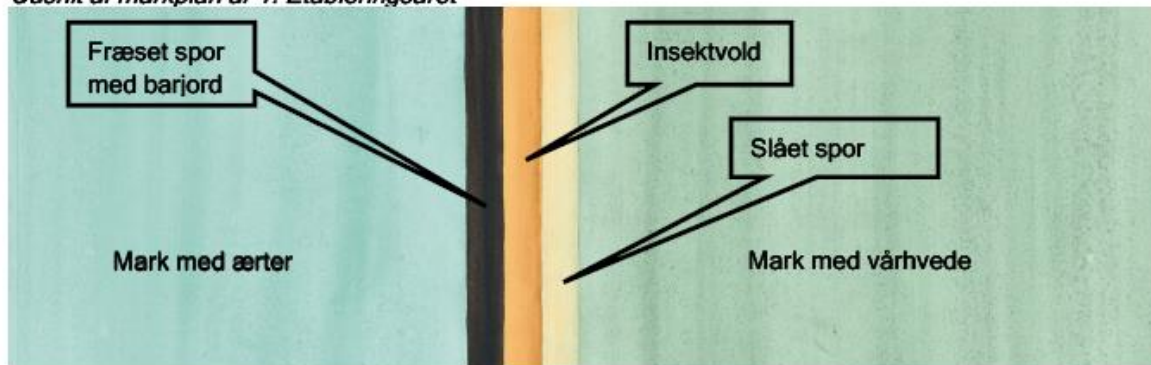

Udsnit af markplan år 3.

Udsnit af markplan år 1. Etableringsåret

Udsnit af markplan år 2.

Udsnit af markplan år 3.

Barjordsstriber

Græsstribe – gammelvegetation

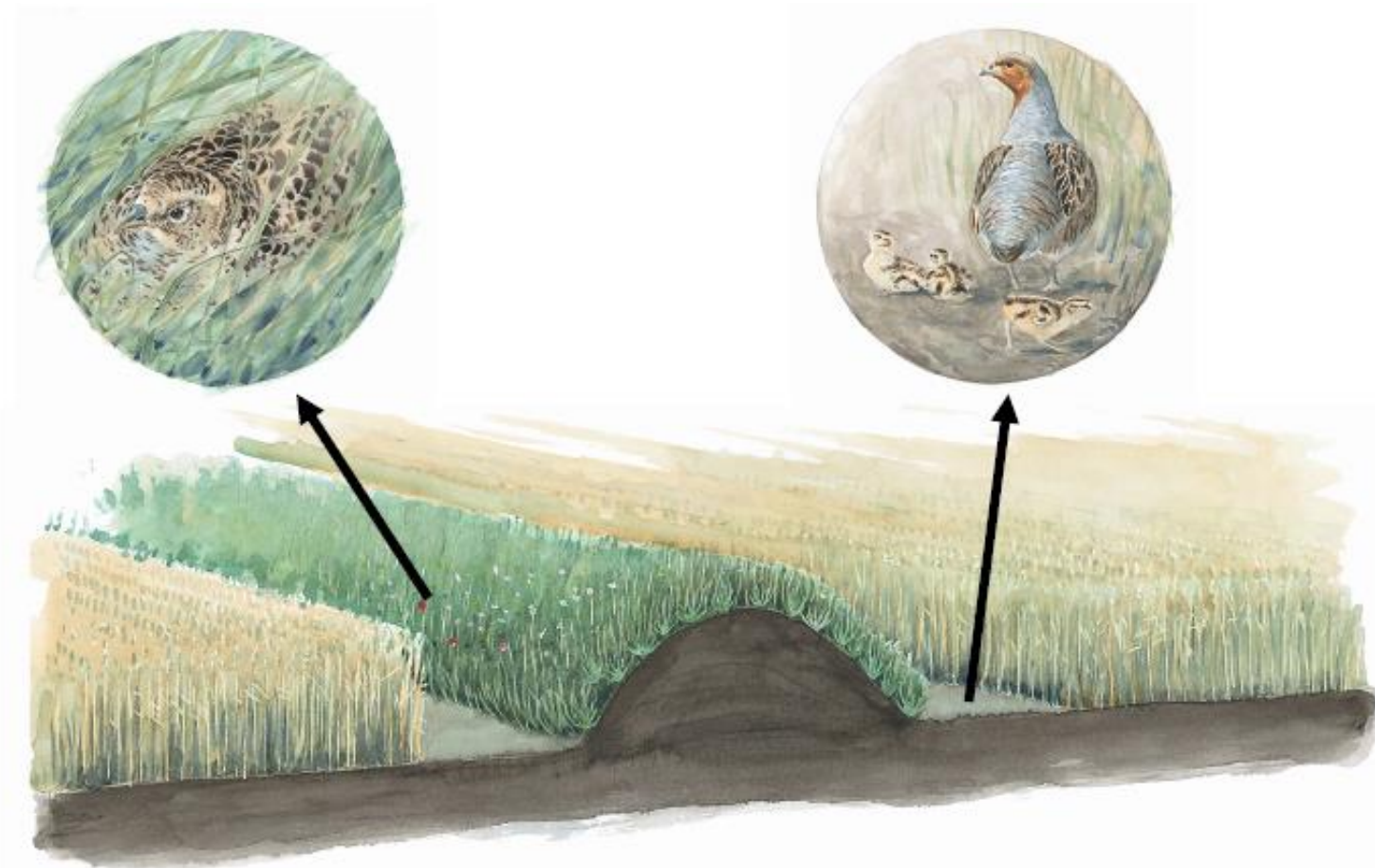

Græsstribe – kort vegetation

Insektvold – beetle banks

Insektvold

Vildtager

- Etårige afgrøder frøføde
- Etårige grøntføde/frøføde
- Flerårige dækning

Forskellige formål

Efterafgrøder

Udyrkede striber/stub

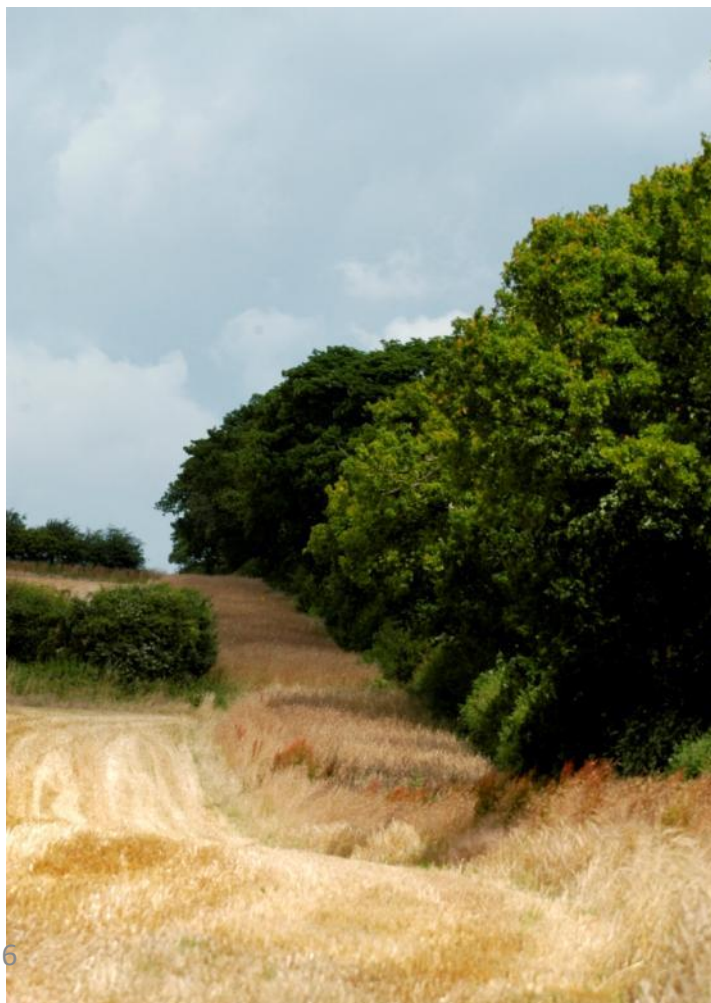

Conservation strips

Bræmmer med afgrøder, ukrudt, mv.

Reduceret udsæd og gødskning

Åbne afgrøder

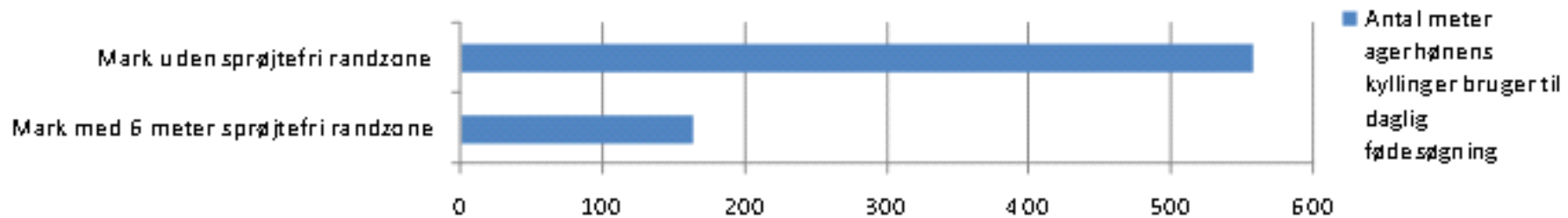

Afgrødevalg – vår 50 %
og vinter 50 %

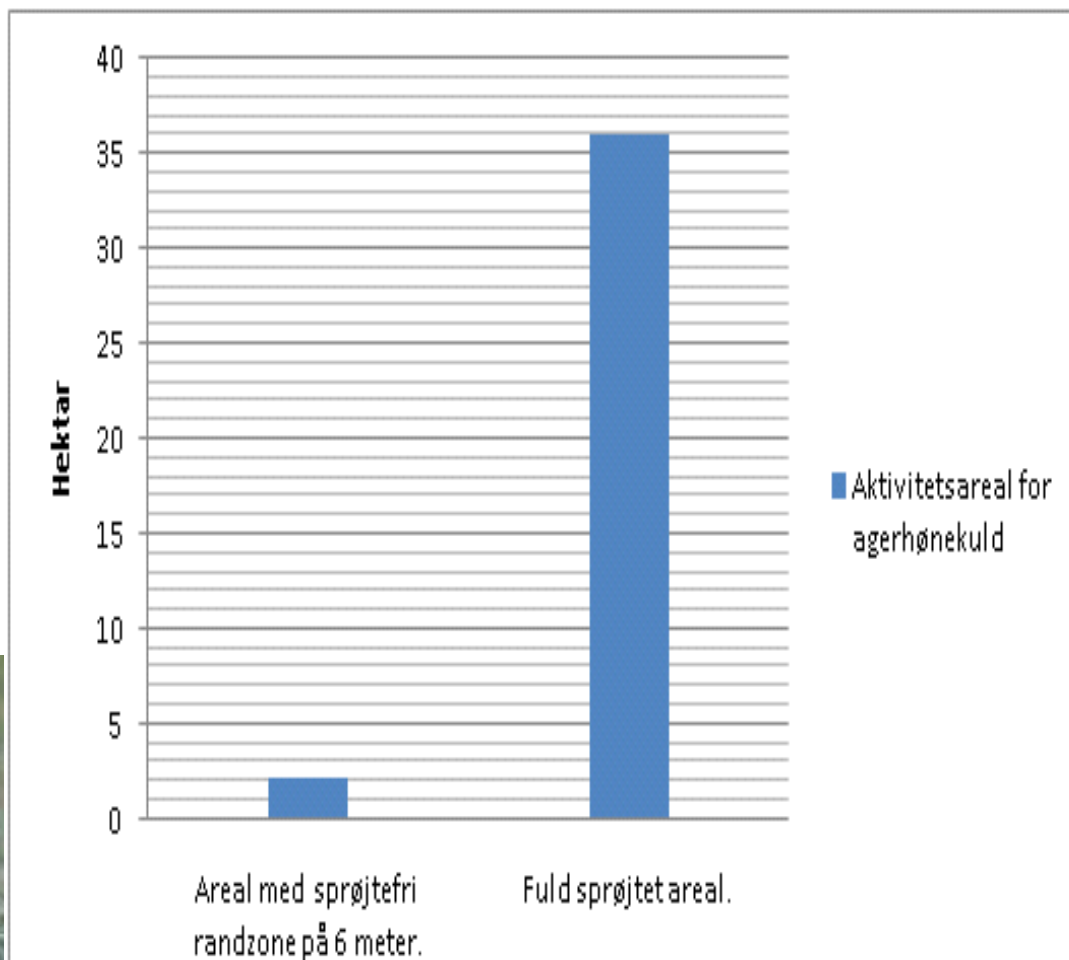
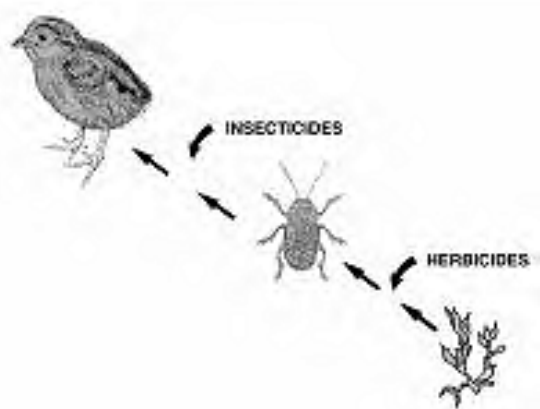
Sprøjtefrie randzoner

Kyllingers fødesøgning

- OBS på tætheden af afgrøden
- Resultat: i gns. 2,8 gang større kuld

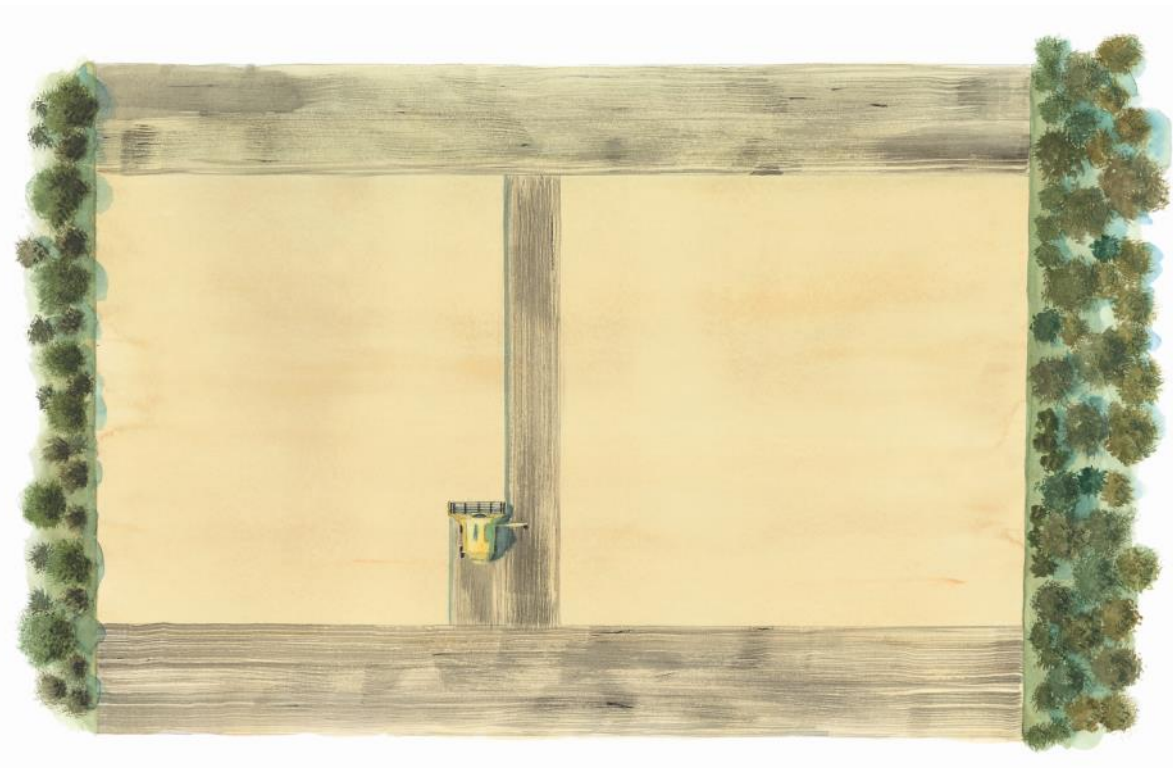

Afgrødevalg – vår 50 % og vinter 50 %

Vildtvenlig høstning

Markens tilgængelighed

Franske erfaringer

- 10 – 20 par agerhøns pr. 100 ha og skød 40- 50 agerhøns årligt. Nu skyder man 300 – 400 i de bedste jagtsæsoner
- Mål: 100 par agerhøns pr. 100 ha.
- 1,5 % af markerne er udlagt til terrænplejetiltag
- Langstrakte marker med en ca. bredde på 150 meter og med en gennemsnitlig markstørrelse på maks 14 ha.

Markskel og afgrøder

- Gl. tuegræs og slået græs. Og en stribe på 1 meter med stub på den ene side og en stribe på 4 meter med en vinterafgrøde – udsås som efterafgøde.
- Afgrødeturnus: Vårafgrøde og vinterafgrøde på hver sin side af markskellene.

- Stubmarkerne ligger forholdsvis urørte hen – let overharvning
- Ingen gylle udbringning kun fast husdyrgødning.

- Fodring året rundt med hvede i mindst én foderautomat pr. parhøns, som er forekommende. Foderautomaterne stod med 100 meters mellemrum.
- Effektiv rovvildtkontrol med regulering af ræv, krage og husskade.

Udsætning af agerhøns

Terrænpleje før udsætning:

- Skab og forbedr habitat
- Regulér rovvildt(ræv, krage og skade)
- Sæt eventuelt fugle ud

Udsætning af agerhøns

Mere end to par pr. 100 ha i et område på 400 ha

- Undlad udsætning, det kan have en negativ effekt
- Skab og forbedr terrænet
- Undlad afskydning indtil bestanden er over 20 par pr. km²
- Opsæt foderautomater pr. 100 meter markvildtstribе
- Reguler ræv, krage og skade
- Vurder bestanden størrelse i marts – april.

Udsætning af agerhøns

Mindre end to par pr. 100 ha i et område på 400 ha

- Skab og forbedr terrænet
- Bæredygtig udsætning – kyllinger præget på voksne fugle – naturlig adfærd
- Reguler ræv, krage og skade
- Undlad afskydning indtil bestanden er over 20 par pr. km²
- Opsæt foderautomater pr. 100 meter markvildtstribе
- Vurder bestandenes størrelse i marts – april.

Manglende pleje - landbrug

Afgræsning med husdyr

Levende hegn

Vildtplantning

Tak for opmærksomheden!

